

TCVN TIÊU CHUẨN QUỐC GIA ★ NATIONAL STANDARD

TCVN 5966 : 2009

ISO 4225 : 1994

Xuất bản lần 2

Second edition

**CHẤT LƯỢNG KHÔNG KHÍ –
NHỮNG KHÁI NIỆM CHUNG – THUẬT NGỮ VÀ ĐỊNH NGHĨA**

**AIR QUALITY –
GENERAL ASPECTS – VOCABULARY**

HÀ NỘI – 2009

Lời nói đầu

TCVN 5966 : 2009 thay thế TCVN 5966 : 1995

TCVN 5966 : 2009 hoàn toàn tương đương với ISO 4225 : 1994.

TCVN 5966 : 2009 do Ban kỹ thuật tiêu chuẩn quốc gia TCVN/ TC 146 *Chất lượng không khí* biên soạn, Tổng cục Tiêu chuẩn Đo lường Chất lượng đề nghị, Bộ Khoa học và Công nghệ công bố.

Introduction

The work Programme of ISO/TC 146, Air quality, includes the standardization of procedures for sampling and measurement of gases, vapours and particles. The terms given in this International Standard are those in common use. The list, however, is not complete and further terms will be added as the need ,arises.

Terms that are also included in ISO 3649:1980, Cleaning equipment for air or other gases -Vocabulary, have been given consistent and, as far as possible, identical wording in the two vocabularies.

Lời giới thiệu

Các thuật ngữ đưa ra trong tiêu chuẩn này là thuật ngữ sử dụng thông dụng. Tuy nhiên, danh mục này chưa hoàn toàn đầy đủ và các thuật ngữ thêm nữa sẽ được bổ sung khi có nhu cầu.

Các thuật ngữ trong ISO 3649 : 1980 Cleaning equipment for air or other gases—Vocabulary (Thiết bị làm sạch không khí và các khí khác - Thuật ngữ) đã đưa vào trong tiêu chuẩn này là thống nhất và diễn đạt hoàn toàn tương đương giữa hai tiêu chuẩn.

Air quality – General aspects –Vocabulary

1 Scope

This International Standard contains definitions of fundamental concepts related to environmental management, published in the ISO 14000 series of International Standards.

This International Standard explains the meanings, in English and French, of a selection of terms commonly used in connection with the sampling and measurement of gases, vapours and particles for the determination of air quality. The terms are arranged in alphabetical Order in English. An alphabetical index of the French terms is also given

2 Terms and definitions

The following Standard contains provisions which, through reference in this text, constitute provisions of this International Standard. At the time of publication, the edition indicated was valid. All Standards are subject to revision, and Parties to agreements based on this International Standard are encouraged to investigate the possibility of applying the most recent edition of the Standard indicated below. Members of IEC and ISO maintain registers of currently valid International Standards.

ISO 9169 : 2006 , Air quality - Determination of performante characteristics of measurement methods.

Chất lượng không khí – Những khái niệm chung – Thuật ngữ và định nghĩa

1 Phạm vi áp dụng

Tiêu chuẩn này giải nghĩa theo tiếng Việt tập hợp những thuật ngữ thông dụng liên quan đến việc lấy mẫu và đo các khí, hơi và bụi để xác định chất lượng không khí.

Thuật ngữ tiếng Anh và tiếng Pháp tương ứng nêu ra ở Phụ lục A.

2 Tài liệu viện dẫn

Các tài liệu viện dẫn sau rất cần thiết cho việc áp dụng tiêu chuẩn này. Đối với các tài liệu viện dẫn ghi năm công bố thì áp dụng phiên bản được nêu. Đối với các tài liệu viện dẫn không ghi năm công bố thì áp dụng phiên bản mới nhất, bao gồm cả sửa đổi, bổ sung (nếu có).

TCVN 6751 : 2009 (ISO 9169 : 2006) Chất lượng không khí — Định nghĩa và xác định đặc trưng tính năng của hệ thống đo tự động

3 Terms and definitions

3.1

abatement

Reduction or lessening as opposed to elimination of a type of discharge or pollutant.

3.2

aerosol

Suspension in a gaseous medium of solid particles, liquid particles or solid and liquid particles having a negligible falling velocity.

3.3

air pollutant

Any material emitted into the atmosphere either by human activity or natural processes and adversely affecting man or the environment.

3.4

air pollution

Usually the presence of substances in the atmosphere resulting either from human activity or natural processes, present in sufficient concentration, for a sufficient time and under circumstances such as to interfere with comfort, health or welfare of persons or the environment.

3.5

aitken nuclei

Small particles less than 0,1 μm in diameter which normally exist in the atmosphere in numbers varying from a few thousand to a few hundred thousand per millilitre. They are emitted into the atmosphere by anthropogenic and natural processes. They are also formed in the atmosphere by physical and chemical processes.

3.6

ambient air

Outdoor air to which people, plants, animals or material may be exposed.

3 Thuật ngữ và định nghĩa

3.1

Sự làm giảm

Sự giảm bớt hoặc làm cho ít hơn khi phải loại trừ một kiểu thải hoặc một chất ô nhiễm nào đó.

3.2

Sol khí

Sự lơ lửng trong môi trường khí của các hạt chất rắn, hạt chất lỏng hoặc các hạt chất rắn và chất lỏng có tốc độ rơi không đáng kể.

3.3

Chất ô nhiễm không khí

Bất cứ chất nào được phát thải vào khí quyển do hoạt động của con người hoặc do các quá trình tự nhiên và ảnh hưởng bất lợi đến con người hoặc môi trường.

3.4

Sự ô nhiễm không khí

Thông thường, sự có mặt của các chất trong khí quyển sinh ra từ hoạt động của con người hoặc các quá trình tự nhiên, nếu nồng độ đủ lớn và thời gian đủ lâu và dưới những điều kiện như vậy thì chúng sẽ làm ảnh hưởng đến sự thoải mái để chịu, sức khoẻ hoặc lợi ích của người hoặc môi trường.

3.5

Nhân Aitken

Những hạt có đường kính nhỏ hơn 0,1 μm thường tồn tại trong khí quyển với số lượng từ vài ngàn đến vài trăm ngàn hạt trong 1 ml. Chúng được phát thải vào khí quyển do các quá trình tự nhiên và các quá trình hoạt động của con người. Chúng cũng được tạo thành trong khí quyển do các quá trình vật lý và hóa học.

3.6

Không khí xung quanh

Không khí ngoài trời mà con người, thực vật, động vật hoặc vật liệu có thể tiếp xúc.

TCVN 5966 : 2009

3.7

ambient air quality

State of the ambient air as indicated by the degree of contamination.

3.8

ambient air quality standard

Specified quality of the ambient air having a legal status, frequently defined statistically by setting a limit to the concentration of an air pollutant over a specified averaging time.

3.9

arrester

Equipment designed to remove particles from a gaseous medium.

3.10

ash

Solid residue remaining after combustion of carbonaceous materials. Ash may contain incompletely burned fuel although, for analytical purposes, complete combustion is often assumed.

3.11

atmosphere (of the Earth)

Entire mass of air which surrounds the Earth.

3.12

averaging time

Interval of time over which the air quality has been expressed as an average (with reference to methods of measurement, see ISO 9169).

3.13

background concentration (of air pollution)

That portion of air quality which cannot be directly related to the sources under study.

3.14

bag filter

Fabric shaped to remove particles from a gas stream by filtration.

3.7**Chất lượng không khí xung quanh**

Trạng thái của không khí xung quanh được biểu thị bằng độ nhiễm bẩn.

3.8**Tiêu chuẩn chất lượng không khí xung quanh**

Chất lượng không khí xung quanh được qui định có tính pháp lý, thường được xác định thống kê bằng cách đặt một giới hạn cho nồng độ của một chất ô nhiễm không khí trong một khoảng thời gian trung bình xác định.

3.9**Máy tách bụi**

Thiết bị được dùng để tách bụi khỏi môi trường khí.

3.10**Tro**

Chất rắn còn lại sau khi đốt các vật liệu chứa cacbon. Mặc dù tro có thể chứa nhiên liệu chưa cháy hết, nhưng với mục đích phân tích thì vẫn luôn được coi như là đốt cháy hoàn toàn.

3.11**Khí quyển (của trái đất)**

Toàn bộ khối không khí bao quanh trái đất.

3.12**Thời gian trung bình**

Khoảng thời gian trong đó chất lượng không khí được thể hiện dưới dạng một số trung bình (với sự viện dẫn đến các phương pháp đo, xem TCVN 6751 : 2009).

3.13**Nồng độ nền (của sự ô nhiễm không khí)**

Phần chất lượng không khí không liên quan trực tiếp với các nguồn đang nghiên cứu.

3.14**Túi lọc**

Túi bằng vải dùng để tách lọc bụi khỏi một dòng khí.

TCVN 5966 : 2009

3.15

baghouse

Assembly of filters and a mechanism for discharging particles into containers inside a protecting outer structure. (See 3.14, *bag filter*.)

3.16

breathing Zone

Immediate portion of the atmosphere from which humans breathe. This consists of a hemisphere, generally accepted to be 3 dm in radius, extending in front of the human face centred on the midpoint of a line joining the ears. The base of the hemisphere is the plane through this line, the top of the head and the larynx.

3.17

bubbler

Apparatus for passing a gas sample through a liquid absorption medium. The gas inlet tube terminates beneath the surface of the liquid and may be fitted with a distributor to disperse the gas thoroughly in the liquid.

3.18

cascade impactor

Device for simultaneously collecting particles separately in a number of size ranges by impaction, depending on the momentum.

3.19

chimney effect

Phenomenon consisting of upwards movement of a localized mass of air or other gases caused by temperature differences.

3.20

cut-off

Size of particles at which the retention efficiency of an instrument device drops below a specified value under defined conditions.

3.15**Bộ túi lọc**

Một bộ gồm các túi lọc và một cơ cấu xả bụi vào thùng chứa đặt trong một cấu trúc bảo vệ, (xem 3.14, *Túi lọc*).

3.16**Vùng thở**

Phần không khí trực tiếp mà con người hít thở. Phần này thường được chấp nhận là một bán cầu có bán kính 3 dm trùm trước mặt người mà tâm là điểm giữa đường nối hai tai. Đáy của bán cầu là mặt phẳng đi qua đường này, đỉnh đầu và thanh quản.

3.17**Bình sục khí**

Dụng cụ để dẫn mẫu khí qua một dung dịch hấp thụ. Phần cuối ống dẫn khí vào nằm dưới bề mặt chất lỏng và có thể được lắp thêm bộ phân phối để phân tán đều khí vào trong dung dịch.

3.18**Bộ va đập phân tầng**

Thiết bị dùng để thu giữ bụi đồng thời gây va đập để tách bụi ra từng cỡ hạt tùy theo động lượng.

3.19**Hiệu ứng ống khói**

Hiện tượng chuyển động lên trên của một khối không khí cục bộ hoặc của các khí khác do chênh lệch nhiệt độ.

3.20**Cỡ hạt giới hạn**

Cỡ hạt mà hiệu quả thu giữ của một thiết bị tách bụi sụt giảm dưới giá trị được quy định trong những điều kiện xác định.

3.21

cyclone

- 1) Dust (and grit) or droplet separator utilizing essentially the centrifugal force derived from the motion of the gas.
- (2) Large circulatory wind system around a region of low atmospheric pressure. (*Meteorology*)

3.22

dispersion parameters, Gaussian

Parameters, in terms of sigma values, which describe the size of an assumed Gaussian plume or puff as a function of travel distance or time. They vary with atmospheric stability.

3.23

droplet

Small liquid particle of such size and density that it will fall under still conditions but may remain suspended under turbulent conditions; mainly in the size range less than 200 μm .

3.24

dry adiabatic lapse rate

See 3.53, *lapse rate*.

3.25

dust

Small solid particles, conventionally taken as those particles below 75 μm in diameter, which settle out under their own weight but which may remain suspended for some time. (See 3.41, *grit*.)

NOTE 1 In some languages, other than English, a single term is used for the English terms "dust" and "grit", for example, in French, "poussière".

3.26

effective chimney height

Height used for the purposes of calculating the dispersion of emitted gases from a chimney, and which differs from the real chimney height by an amount which depends on such factors as the exit velocity, buoyancy effects and wind speed; it may be affected by topography.

3.21**Xyclon**

(1) Thiết bị tách bụi (và bụi thô) hoặc giọt nhỏ chủ yếu bằng dùng lực ly tâm sinh ra từ sự chuyển động của khí.

(2) Hiện tượng gió mạnh thổi vòng quanh một vùng có khí áp thấp (Khí tượng học).

3.22**Các thông số phân tán Gauss**

Các thông số theo giá trị xích ma, mô tả kích thước của một chùm hoặc luồng không khí theo mô hình Gauss như là một hàm số của khoảng cách lan truyền hoặc thời gian lan truyền. Chúng thay đổi theo độ ổn định của khí quyển.

3.23**Giọt nhỏ**

Hạt chất lỏng nhỏ có kích thước và khối lượng riêng ở mức sẽ bị rơi xuống trong điều kiện tĩnh, nhưng vẫn có thể lơ lửng trong các điều kiện cuốn xoáy; chủ yếu là các hạt có kích thước nhỏ hơn 200 μm .

3.24**Tốc độ giảm nhiệt độ đoạn nhiệt khô**

Xem 3.53, *Tốc độ giảm nhiệt độ*

3.25**Bụi**

Những hạt chất rắn nhỏ, thường là những hạt có đường kính nhỏ hơn 75 μm , tự lắng xuống do trọng lượng của chúng nhưng vẫn có thể lơ lửng một thời gian (Xem 3.41, *Bụi thô*).

CHÚ THÍCH 1 Một số ngôn ngữ khác, ví dụ tiếng Pháp, chỉ dùng một thuật ngữ là "poussière" tương đương với nghĩa của cả hai thuật ngữ tiếng Anh là "dust" và "grit"

3.26**Chiều cao hiệu dụng của ống khói**

Chiều cao dùng cho mục đích tính sự phát tán của các khí thải ra từ ống khói, chiều cao này khác với chiều cao thực của ống khói với một lượng tùy thuộc vào các yếu tố như tốc độ khí thoát ra, hiệu ứng nổi và tốc độ gió; chiều cao này còn có thể bị ảnh hưởng của địa hình.

3.27

electrostatic precipitator

Device for removing particles from a gas stream. The gas is passed between sets of electrodes across which a very high voltage is maintained. The particles are charged, attracted to the highly charged electrodes and deposited on the electrodes.

3.28

elutriation

Method of separating particles using the difference in settling velocity which may exist between the particles when they are suspended in a flowing fluid.

3.29

emission

Discharge of substances into the atmosphere. The Point or area from which the discharge takes place is called the "source". The term is used to describe the discharge and the rate of discharge. The term can also be applied to noise, heat, etc.

3.30

emission concentration

Concentration of air pollutant in an emission at its point of discharge.

3.31

emission factor

Expression for the ratio of the rate at which an air pollutant is emitted as a result of some activity, to the rate of that activity. For example: kilograms of sulfur dioxide emitted per tonne of steel produced.

3.32

emission flux

Emission rate per unit area of the appropriate surface of an emitting source.

3.33

emission rate

Mass (or other physical quality) of pollutant transferred into the atmosphere per unit time.

3.27**Thiết bị lọc bụi tĩnh điện**

Thiết bị để tách bụi khỏi một dòng khí. Khí này được cho đi qua một dây điện cực duy trì ở điện thế rất cao. Các hạt bụi bị tích điện, bị hút về các điện cực tích điện cao và tích tụ trên đó.

3.28**Lắng đọng**

Phương pháp tách các hạt bằng cách sử dụng tốc độ sa lắng khác nhau của các hạt khi chúng lơ lửng trong dòng chất lỏng.

3.29**Phát thải**

Sự thải các chất vào khí quyển. Điểm hoặc bề mặt từ đó sự thải xảy ra được gọi là "nguồn". Thuật ngữ này được dùng để mô tả sự thải và tốc độ thải. Thuật ngữ này cũng được áp dụng cho tiếng ồn, nhiệt, v.v...

3.30**Nồng độ phát thải**

Nồng độ của chất ô nhiễm không khí tại điểm phát thải của nó.

3.31**Hệ số phát thải**

Tỉ số giữa tốc độ chất ô nhiễm không khí thải ra do một hoạt động nào đó và tốc độ của hoạt động đó. Ví dụ: Lượng lưu huỳnh đioxit (SO_2) tính bằng kilôgam được phát thải ra khi sản xuất được một tấn thép.

3.32**Thông lượng phát thải**

Tốc độ phát thải trên một đơn vị diện tích bề mặt của một nguồn thải.

3.33**Tốc độ phát thải**

Khối lượng (hoặc một tính chất vật lý khác) của chất ô nhiễm truyền vào khí quyển trong một đơn vị thời gian.

3.34

emission standard

Specified emission rate having a legal status. It is frequently defined statistically by setting a limit to the rate of emission or concentration at a defined dilution level or opacity.

3.35

equivalent diameter

Diameter of a spherical particle which will impart geometric, optical, electrical or aerodynamic behaviour identical to that of the particle being examined.

3.36

fly ash

Finely divided particles of ash entrained in flue gases arising from combustion of fuel.

3.37

fog

General term applied to a suspension of droplets in a gas. In meteorology, it refers to a suspension of water droplets resulting in a visibility of less than 1 km.

3.38

fume

Aerosol of solid particles, usually from metallurgical processes, generated by condensation from the gaseous state, generally after volatilization from melted substances and often accompanied by chemical reactions such as oxidation.

NOTE 2 There is no equivalent term in French; see 3.85, *smoke*.

3.39

fumes

In popular usage, a term often taken to mean airborne effluents, unpleasant and malodorous, which might arise from chemical processes.

NOTE 3 There is no equivalent term in French; see 3.85, *smoke*.

3.40

fumigation

Atmospheric phenomenon in which pollution that has been retained by an inversion layer is brought rapidly to ground level by turbulence when an inversion breaks up.

3.34**Tiêu chuẩn phát thải**

Tốc độ phát thải được quy định có tính pháp lý, thường được xác định thống kê bằng cách lập ra một giới hạn cho tốc độ phát thải hoặc nồng độ ở mức pha loãng xác định hoặc độ mờ.

3.35**Đường kính tương đương**

Đường kính của một hạt hình cầu có tác dụng về mặt hình học, quang học, điện hoặc khí động học giống như hạt đang được nghiên cứu.

3.36**Tro bay**

Những hạt tro mịn bị cuốn theo khí ống khói do đốt nhiên liệu.

3.37**Sương mù**

Thuật ngữ chung dùng chỉ trạng thái lơ lửng của các giọt nhỏ trong một chất khí. Trong khí tượng học thuật ngữ này để chỉ trạng thái lơ lửng của những giọt nước nhỏ làm tầm nhìn giảm xuống dưới 1km.

3.38**Khói hơi (kim loại)**

Sol khí của các hạt rắn, thường sinh ra do sự ngưng tụ các trạng thái khí sau khi bay hơi từ các chất nóng chảy của các quá trình luyện kim và thường kèm theo các phản ứng hoá học như sự oxy hoá.

CHÚ THÍCH 2 Không có từ tương đương trong tiếng Pháp; xem 3.85, *khói đốt nhiên liệu*

3.39**Khói (hóa chất)**

Sử dụng thông thường, thuật ngữ này thường dùng để chỉ chất khí trong không khí, có mùi khó chịu bốc ra từ các quá trình hóa học.

3.40**Sự nghẹt khí**

Hiện tượng khí quyển trong đó chất ô nhiễm bị kẹt lại ở tầng nghịch chuyển được đưa nhanh xuống mặt đất do sự chuyển động cuốn xoáy khi sự nghịch chuyển bị phá hủy.

TCVN 5966 : 2009

3.41

grit

Airborne solid particles in the atmosphere or flues. (In the United Kingdom: of size greater than 75 µm.)
(See 3.25, *dust*.)

3.42

..... (see 3.25, *dust*, and 3.41, *grit*)

General term applied to solid particles of different dimensions and origin generally remaining suspended in a gas for a certain time.

3.43

ground level concentration

Amount of solid, liquid or gaseous material per unit volume of air usually measured at a specified height.

3.44

haze

Suspension in the atmosphere of extremely small particles, individually invisible to the naked eye, but which are numerous enough to give the atmosphere an appearance of opalescence together with reduced visibility.

3.45

immission (Germanic term, pronounced in English "eye-mission")

Transfer of pollutants from the atmosphere to a "receptor"; for example, pollutants retained by the lungs. It does not have the same meaning as ground level concentration, but is the opposite in meaning to emission.

NOTE 4 In this sense, the term "immission" is not normally used in the English language.

3.46

immission dose

Integral of the immission flow into the receptor over the exposure period.

3.47

immission flux

Immission rate referred to the unit surface area of the receptor.

3.41**Bụi thô**

Các hạt rắn trong không khí hoặc trong các ống khói (cỡ hạt lớn hơn 75 μm) (xem 3.25 *bụi*).

3.42**Bụi bặm**

(Xem 3.25, *bụi* và 3.41, *bụi thô*)

Thuật ngữ chung để chỉ các hạt rắn có kích thước khác nhau và nói chung lúc đầu duy trì sự lơ lửng trong khí một thời gian nhất định.

3.43**Nồng độ mặt đất**

Lượng chất rắn, chất lỏng hoặc chất khí trong một đơn vị thể tích không khí, thường được đo ở một chiều cao quy định.

3.44**Mù**

Trạng thái lơ lửng trong khí quyển của những hạt cực kỳ nhỏ, không nhìn thấy được từng hạt bằng mắt thường nhưng nếu số lượng đủ lớn chúng làm cho khí quyển có vẻ trắng đục với tầm nhìn bị giảm.

3.45**Sự nhận ô nhiễm**

Sự chuyển dịch của các chất ô nhiễm từ khí quyển tới một "vật nhận"; ví dụ: các chất ô nhiễm được phổi giữ lại. Thuật ngữ này không cùng nghĩa với mức nồng độ nền nhưng nghịch nghĩa với sự phát thải (Thuật ngữ gốc tiếng Đức).

CHÚ THÍCH 4 Theo nghĩa này thì thuật ngữ "sự nhận ô nhiễm" thông thường không được sử dụng trong tiếng Anh

3.46**Liều nhận ô nhiễm**

Toàn bộ dòng nhận ô nhiễm chuyển vào vật nhận trong suốt giai đoạn tiếp xúc.

3.47**Thông lượng nhận ô nhiễm**

Tốc độ nhận ô nhiễm quy về một đơn vị diện tích bề mặt của vật nhận.

3.48

immission rate

Mass (or other physical quality) of pollutant transferring per unit time into a receptor.

3.49

impinger

Sampling instrument employing impaction and retention for the collection of particles and gases.

3.50

indoor air

Air within an enclosed space, e.g., dwelling or public building.

3.51

interferent

Any component of the air sample, excluding the measured constituent, that affects the result of the measurement.

3.52

isokinetic sampling

Method of sampling particulate matter suspended in a gas stream, in such a way that the sampling velocity (speed and direction) is the same as that of the gas stream at the sampling point.

3.53

lapse rate

Variation of an atmospheric variable with height, the variable being temperature unless otherwise stated.

This Variation is taken as positive when temperature decreases with increasing height. If meteorological conditions are such that the atmospheric lapse rate is the same as that for an adiabatically rising parcel of dry air (about 10 °C/km), the atmosphere is said to have a dry adiabatic lapse rate.

3.54

measurement period

Interval of time between the first and last measurements.

3.48**Tốc độ nhận ô nhiễm**

Khối lượng (hoặc một tính chất vật lý khác) của chất ô nhiễm chuyển vào vật nhận trong một đơn vị thời gian.

3.49**Bộ lấy mẫu va đập**

Thiết bị lấy mẫu dùng sự va đập và lưu giữ để thu giữ bụi và khí.

3.50**Không khí trong nhà**

Không khí bên trong một không gian được bao bọc, ví dụ nhà ở hoặc tòa nhà công cộng.

3.51**Chất cản trở**

Thành phần nào đó của mẫu không khí, ngoại trừ thành phần được đo, làm ảnh hưởng đến kết quả của phép đo.

3.52**Lấy mẫu đẳng tốc**

Phương pháp lấy mẫu bụi lơ lửng trong một dòng khí theo cách thức mà vận tốc lấy mẫu (tốc độ và hướng) bằng vận tốc của dòng khí tại điểm lấy mẫu.

3.53**Độ giảm**

Sự thay đổi của một thông số không khí theo độ cao, sự thay đổi này là nhiệt độ, trừ khi đưa ra thông số khác.

Sự thay đổi này được coi là dương khi nhiệt độ giảm theo chiều tăng độ cao. Nếu điều kiện khí tượng có tốc độ giảm nhiệt độ khí quyển bằng tốc độ để nâng đoạn nhiệt một lượng không khí khô (khoảng 10 °C/ km) thì khí quyển được nói là có tốc độ giảm nhiệt độ đoạn nhiệt khô.

3.54**Khoảng thời gian đo**

Khoảng thời gian giữa các phép đo đầu và cuối.

TCVN 5966 : 2009

3.55

micrometeorology

That Portion of the science of meteorology that deals with the observation and explanation of the smallestscale physical and dynamic occurrences within the atmosphere.

So far, studies in this field are confined to the surface boundary layer of the atmosphere, that is, from the earth's surface to an altitude where the effects of the immediate underlying surface upon air motion and composition become negligible.

3.56

mist

Loose term applied to a suspension of droplets in a gas. In meteorology it relates to visibility of less than 2 km but greater than 1 km. (See 3.37, *fog*.)

3.57

monitoring

- (1) In the wide sense of the term, repeated measurement to follow changes over a period of time.
- (2) In the restricted sense of the term, regular measurement of pollutant levels in relation to some standard or in order to assess the effectiveness of a system of regulation and control.

3.56

month

For reporting integrated analyses of ambient air on a monthly rate, an average value is calculated, i.e. it is given on the basis of a 30-day month.

3.59

natural background concentration

Concentration of a given species in a pristine air mass in which anthropogenic emissions are negligible.

3.60

odorant

Substance having a distinct and characteristic smell.

3.55**Vi khí tượng**

Phần của khí tượng học liên quan đến việc quan sát và giải thích những hiện tượng vật lý và động học nhỏ nhất trong khí quyển.

Cho đến nay, những nghiên cứu trong lĩnh vực này được giới hạn ở lớp bề mặt biên của khí quyển, nghĩa là từ bề mặt quả đất đến một độ cao mà ảnh hưởng của bề mặt ngay dưới đó lên thành phần và chuyển động của không khí trở lên không đáng kể.

3.56**Sương**

Thuật ngữ không chặt chẽ, dùng để chỉ trạng thái lơ lửng của những giọt nhỏ trong khí. Trong khí tượng học sương làm cho tầm nhìn nhỏ hơn 2 km nhưng lớn hơn 1 km (xem 3.37 *sương mù*).

3.57**Monitoring/Quan trắc**

(1) Theo nghĩa rộng của thuật ngữ này, chỉ phép đo lặp lại để theo dõi sự biến đổi trong suốt một quãng thời gian.

(2) Theo nghĩa hẹp của thuật ngữ này, là phép đo định kỳ các mức chất ô nhiễm theo một tiêu chuẩn nào đó hoặc để đánh giá tính hiệu quả của một hệ thống điều chỉnh và kiểm soát.

3.58**Tháng**

Để báo cáo phân tích tổng thể không khí xung quanh định kỳ hàng tháng, giá trị trung bình được tính trên cơ sở tháng là 30 ngày.

3.59**Nồng độ nền tự nhiên**

Nồng độ của một chất đã cho trong một khối lượng khí nguyên sơ mà trong đó sự phát thải có nguồn gốc do hoạt động của con người là không đáng kể.

3.60**Chất có mùi**

Chất có mùi đặc trưng và dễ phân biệt.

TCVN 5966 : 2009

3.61

odour

Property of a substance that stimulates the sense of smell.

3.62

odour panel

Group of individuals who compare the odour intensity of a substance to a reference scale, or who identify a substance by means of its odour.

3.63

odour threshold

This may be either an odour detection threshold or an odour recognition threshold.

3.64

odour detection threshold

Minimum concentration at which half of a population can detect the odour. For determination of the odour threshold, odour panels are used as a representative sample of a population.

3.65

odour recognition threshold

Minimum concentration at which half of a population can identify the odour. For determination of the odour recognition threshold, odour panels are used as a representative sample of a population.

3.66

particle

Small discrete mass of solid or liquid matter.

3.67

photochemical reaction

Reaction which can occur when certain substances are exposed to actinic radiation.

3.61**Mùi**

Tính chất của một chất gây kích thích khứu giác

3.62**Nhóm thử mùi**

Nhóm các cá nhân là những người so sánh cường độ mùi của một chất với thang so sánh hoặc nhận biết một chất nhờ mùi của chất đó.

3.63**Ngưỡng mùi**

Ngưỡng phát hiện mùi hoặc là ngưỡng nhận ra mùi.

3.64**Ngưỡng phát hiện mùi**

Nồng độ tối thiểu để một nửa số dân có thể phát hiện được mùi. Để xác định ngưỡng mùi, các nhóm thử mùi được sử dụng như là nhóm đại diện của một số dân.

3.65**Ngưỡng nhận ra mùi**

Nồng độ tối thiểu để một nửa số dân có thể phân định ra mùi. Để xác định ngưỡng nhận ra mùi các nhóm thử mùi được sử dụng làm nhóm đại diện của một số dân.

3.66**Hạt**

Khối nhỏ riêng rẽ của chất rắn hoặc chất lỏng.

3.67**Phản ứng quang hóa**

Phản ứng xảy ra khi một số chất nào đó bị chiếu bức xạ quang hoá.

3.68

photochemical smog

Result of reactions in the atmosphere between nitrogen oxides, organic compounds and oxidants under the influence of sunlight, leading to the formation of oxidizing compounds or possibly causing poor visibility, eye irritation or damage to material and vegetation if sufficiently concentrated.

3.69

plume

Effluent (often visible) from a specific outlet such as a stack or vent.

3.70

plume rise

Height of the centreline of a plume above the level at which it was emitted to the atmosphere.

3.71

primary pollutant

Air pollutant directly emitted from a source, as compared to a secondary pollutant which is formed in the atmosphere.

3.72

probe

Device, commonly in the form of a tube, used for sampling or measurement inside ducts or stacks.

3.73

rain-out

Mechanism by which small particles in the clouds are removed by the formation of raindrops. (See 3.95, *wash-out*.)

3.74

remote sensing

Determination of substances in the atmosphere, or of emissions, or of meteorological parameters in the atmosphere, by means of instruments not in immediate physical contact with the sample being examined.

3.68**Sương mù quang hóa**

Kết quả của các phản ứng trong khí quyển giữa các nitơ oxyt, các hợp chất hữu cơ và các chất oxy hoá dưới ảnh hưởng của ánh sáng mặt trời, dẫn đến sự tạo thành các hợp chất oxy hóa hoặc có thể gây ra sự giảm tầm nhìn, làm cay mắt hoặc làm hư hại vật liệu và cây cối nếu nồng độ của chúng đủ lớn.

3.69**Chùm**

Luồng thải tuôn ra (thường nhìn thấy được) từ lỗ thoát cụ thể như ống khói hoặc lỗ thông.

3.70**Độ dâng chùm**

Đoạn chiều cao đường tâm của một chùm phía trên mức mà tại đó chùm được phát thải vào khí quyển.

3.71**Chất ô nhiễm sơ cấp**

Chất ô nhiễm không khí được phát thải trực tiếp từ nguồn, còn chất ô nhiễm thứ cấp là chất được tạo thành trong khí quyển.

3.72**Đầu lấy mẫu, đầu dò**

Thiết bị thường có dạng ống, được dùng để lấy mẫu hoặc đo bên trong đường ống hoặc ống khói.

3.73**Cuốn do mưa**

Cơ chế mà nhờ đó các hạt nhỏ trong mây bị tách ra do tạo thành những giọt mưa

(Xem 3.95, Rửa do mưa).

3.74**Đánh giá từ xa**

Sự xác định các chất trong khí quyển hoặc sự phát thải hoặc các thông số khí tượng trong khí quyển bằng những công cụ không tiếp xúc vật lý trực tiếp với mẫu đang được nghiên cứu.

3.75

retention efficiency

Ratio of the quantity of particles retained by a separator to the quantity entering it. (It is generally expressed as a percentage.)

3.76

Ringelmann number

Value representing the darkness of a plume of smoke assessed by visual comparison with a set of grids numbered from 0 (white) to 5 (black) (Ringelmann smoke chart).

3.77

sampling

3.77.1

continuous sampling

Sampling, without interruptions, throughout an operation or for a predetermined time.

3.77.2

grab sampling

Taking of a sample in a very short time. Also known as spot sampling.

3.78

sampling time

Interval of time over which a single sample is taken.

3.79

scavenging

Removal of pollutants from the atmosphere by natural processes.

3.80

scrubber, wet

Device by which particulate or gaseous contaminants are removed from a gas stream by contact with or impingement on wetted surfaces, or by the use of liquid sprays.

3.75**Hiệu quả lưu giữ**

Tỉ số giữa lượng bụi được giữ lại và lượng bụi đi vào thiết bị tách (nói chung, tỉ số này được biểu thị theo phần trăm, %).

3.76**Số Ringelmann**

Giá trị biểu thị độ tối của một chùm khói được đánh giá bằng cách nhìn so sánh với bộ thang màu được đánh số từ 0 (trắng) đến 5 (đen) (Biểu đồ khói Ringelmann).

3.77**Lấy mẫu****3.77.1****Lấy mẫu liên tục**

Lấy mẫu không có sự ngắt quãng suốt một công đoạn hoặc một thời gian định trước.

3.77.2**Lấy mẫu tức thời**

Lấy một mẫu trong thời gian rất ngắn. Cũng còn gọi như là lấy mẫu điểm.

3.78**Thời gian lấy mẫu**

Khoảng thời gian để lấy được một mẫu riêng biệt.

3.79**Sự quét sạch**

Sự loại các chất ô nhiễm khỏi khí quyển do các quá trình tự nhiên.

3.80**Bộ rửa ướt**

Thiết bị nhờ đó mà bụi hoặc các chất nhiễm bản thể khí bị loại bỏ khỏi dòng khí do tiếp xúc hoặc va chạm với những bề mặt ướt, hoặc bằng cách phun chất lỏng.

3.81

scrubbing

Process used in gas sampling or gas cleaning in which components in the gas stream are removed by contact with a liquid surface on a wetted packing, on spray drops, droplets, or in a bubbler, etc.

3.82

secondary pollutants

Pollutants which may be produced in the atmosphere by physical or chemical processes from primary pollutants or other substances present as the result of emissions from stationary or mobile sources.

3.83

settling chamber

Chamber designed to reduce the velocity of gases in order to promote the settling of particles out of the gas stream.

3.84

smog (term derived from the terms *smoke* and *fog*)

Extensive atmospheric pollution by aerosols, arising partly through natural and partly from human activities. (See 3.68, *photochemical smog*.)

3.85

smoke

Visible aerosol usually resulting from combustion.

NOTE 5 This does not include steam.

NOTE 6 In some literature, smoke is referred to quantitatively in terms of a Ringelmann number, a smoke darkness of stain or a mass of deposit collected.

3.86 . . . . .

(see 3.38, *fume*, 3.39, *fumes*, and especially 3.85, *smoke*, for appropriate terms): The whole of the combustion gases and particles entrained by them. (By extension, also the gases charged by particles resulting from a chemical process or from a metallurgical operation.)

3.81**Sự rửa khí**

Quá trình được sử dụng trong lấy mẫu khí hoặc làm sạch khí, trong đó các thành phần trong dòng khí bị loại ra nhờ tiếp xúc với bề mặt một chất lỏng trên vật liệu thấm ướt, hoặc trên những giọt sương phun, giọt nhỏ hoặc trong một trong bình sục khí v.v...

3.82**Chất ô nhiễm thứ cấp**

Các chất ô nhiễm được tạo ra trong khí quyển từ các chất ô nhiễm sơ cấp do các quá trình vật lý hoặc hóa học, hoặc từ các chất khác do các nguồn tĩnh hoặc động phát thải vào khí quyển.

3.83**Buồng lắng**

Buồng được dùng để làm giảm tốc độ khí nhằm thúc đẩy sự sa lắng bụi ra khỏi dòng khí.

3.84**Sương mù**

(Thuật ngữ được rút ra từ các thuật ngữ *khói* và *sương mù*): Sự ô nhiễm khí quyển mạnh do các sol khí sinh ra một phần từ các quá trình tự nhiên và một phần từ những hoạt động của con người. (Xem 3.68, *sương mù quang hoá*).

3.85**Khói nhiên liệu**

Sol khí nhìn thấy được, thông thường được tạo ra từ sự đốt cháy nhiên liệu.

CHÚ THÍCH 5 Không kể hơi nước.

CHÚ THÍCH 6 Trong một số tài liệu, *khói nhiên liệu* được nhắc đến liên quan đến định lượng một thang số Ringelmann, đến sắc thái của khói, quầng tối hoặc khối cặn lắng được thu thập lại.

3.86**[Khói]**

(Xem 3.38, *Khói kim loại*: 3.39, *Khói hoá chất*, và đặc biệt 3.85 *Khói nhiên liệu* để chọn lấy thuật ngữ phù hợp): Toàn bộ các khí sinh ra do khí cháy và bụi cuốn theo chúng. (Suy rộng ra, cũng là cả các khí được tích các hạt sinh ra từ một quá trình hóa học hoặc từ công đoạn luyện kim).

3.87

smuts

Agglomerates of soot that become detached from the wall of a chimney and are swept out by the flue gas and then fall on the surrounding area.

388

soot

Carbonaceous particles formed in incomplete combustion and deposited before emission.

3.89

source

See 3.29, *emission*.

3.90

stability (of the atmosphere)

State of hydrostatic equilibrium of the atmosphere in which a parcel of air moved from its initial level undergoes a hydrostatic force which tends to restore it to this level. If the parcel that is moved undergoes no hydrostatic force, the condition is said to be one of neutral stability; if it undergoes a hydrostatic force that tends to remove it farther from its original level, the condition is one of static (or hydrostatic) instability.

3.91

suspended matter

All particulate material which persists in the atmosphere or in a flue gas stream for lengthy periods because the particles are too small in size to have an appreciable falling velocity.

3.92

trace metal

Metal typically found at low concentrations in the atmosphere.

3.93

transmission (Germanic term)

Combined effects of transport and atmospheric reaction on pollutants.

3.87**Muội than**

Những khối kết tụ của bồ hóng tự tách ra khỏi thành ống khói và được khí ống khói thổi ra ngoài và sau đó rơi xuống vùng xung quanh.

3.88**Bồ hóng**

Các hạt cacbon được tạo ra khi đốt cháy không hoàn toàn và bị tích tụ lại trước khí phát thải.

3.89**Nguồn thải**

Xem 3.29, *Sự phát thải*

3.90**Độ ổn định (của khí quyển)**

Trạng thái cân bằng thủy tĩnh của khí quyển trong đó một khối khí được dịch chuyển khỏi mức ban đầu của nó phải chịu một lực thủy tĩnh có xu hướng trả nó lại vào mức ban đầu. Nếu khối khí dịch chuyển mà không chịu một lực thủy tĩnh, thì đó được gọi là điều kiện ổn định trung hoà; nếu khối khí chịu một lực thủy tĩnh có xu hướng dời chuyển nó xa hơn mức ban đầu của nó thì đó là điều kiện không ổn định (hoặc thủy tĩnh).

3.91**Bụi lơ lửng**

Tất cả bụi tồn tại dai dẳng trong khí quyển hoặc trong dòng khí ống khói với những quãng thời gian dài vì kích thước của các hạt là quá nhỏ để có được một tốc độ rơi đáng kể.

3.92**Kim loại lượng vết**

Kim loại tìm được ở nồng độ thấp trong khí quyển.

3.93**Sự lan truyền**

Hiệu ứng kết hợp của sự vận chuyển và phản ứng khí quyển lên các chất ô nhiễm.

3.94

vapour

Gaseous phase of matter that can exist simultaneously in a liquid or solid state.

3.95

wash-out

Removal from the atmosphere of gases and sometimes particles by their solution in or attachment to raindrops as they fall; sometimes used to include rain. (See 3.73, *rain-out*.)

3.96

workplace air

Atmosphere to which a person is exposed, whether indoor or outdoor, during the hours of work at the person's workplace.

3.94

Hơi

Pha khí của loại chất có thể tồn tại đồng thời ở trạng thái lỏng hoặc trạng thái rắn.

3.95

Rửa do mưa

Sự loại bỏ khí, và đôi khi là bụi khỏi khí quyển do của chúng hòa vào trong những giọt mưa hoặc dính vào những giọt mưa khi chúng rơi xuống; thuật ngữ này đôi khi được sử dụng cho cả mưa (xem 3.37, *Cuốn do mưa*).

3.96

Không khí nơi làm việc

Khí quyển trong nhà hoặc ngoài trời mà con người phải tiếp xúc trong những giờ làm việc ở nơi làm việc của người đó.

Phụ lục A

Thuật ngữ tiếng Anh và tiếng Pháp tương ứng

Số Điều trong tiêu chuẩn	Tiếng Anh	Tiếng Pháp
3.1	abatement	reduction
3.2	aerosol	aerosol
3.3	air pollutant	polluant de l'air
3.4	air pollution	pollution d'air
3.5	Aiken nuclei	noyaux d'Aiken
3.6	ambient air	ambient air
3.7	ambient air quality	qualité de l'air ambiant
3.8	ambient air quality standard	norme de qualité de l'air ambiant
3.9	arrestor	séparation
3.10	ash	cendre
3.11	atmosphere	atmosphère (de la terre)
3.12	averaging time	temps moyen
3.13	background concentration (of air pollution)	bruite de fond (de la pollution de l'air)
3.14	bag filter	filtre à manches
3.15	bag house	batterie de filtres a manches
3.16	breathing zone	zone respiratoire
3.17	bubbler	barboteur
3.18	cascade impactor	impacteur en cascade
3.19	chimney effect	effect de cheminée
3.20	cut - off	diamètre de coupure
3.21	cyclone	cyclone
3.22	dispersion parameters	paramètres gaussiens de dispersion
3.23	droplet	gouttelette
3.24	dry adiabatic lapse rate	gradient sec adiabatique
3.25	dust	

Số Điều trong tiêu chuẩn	Tiếng Anh	Tiếng Pháp
3.26	effective chimney height	hauteur de cheminée efficace
3.27	electrostatic precipitator	dépoussiéreur électrostatique
3.28	elutriation	ôlutriation
3.29	emission	émission
3.30	emission concentration	concentration de l'émission
3.31	emission factor	facteur d'émission
3.32	emission flux	flux d'émission
3.33	emission rate	débit d'émission
3.34	emission standard	norme d'émission
3.35	equivalent diameter	diamètre équivalent
3.36	fly ash	cendre volante
3.37	fog	brouillard
3.38	fume	-
3.39	fumes	-
3.40	fumigation	fumigation
3.41	grit	-
3.42	dust and grit	puossière
3.43	ground level concentration	concentration au niveau du sol
3.44	haze	brume sèche
3.45	immission	immission
3.46	immission dose	dose d'immission
3.47	immission flux	flux d'immission
3.48	immission rate	débit d'immission
3.49	impinger	impacteur
3.50	indoor air	air intérieur
3.51	interference	interférent
3.52	isokinetic sampling	échantillonnage isocinétique
3.53	lapse rate	gradient

Số Điều trong tiêu chuẩn	Tiếng Anh	Tiếng Pháp
3.54	measurement period	période de mesurage
3.55	micrometeorology	micrométéorologie
3.56	mist	brume
3.57	monitoring	contrôle
3.58	month	mois
3.59	natural background concentration	bruit de fond naturel
3.60	odorant	substance odorante
3.61	odour	odeur
3.62	odour panel	panel
3.63	odour threshold	seuil d'odeur
3.64	odour detection threshold	seuil de détection d'odeur
3.65	odour recognition threshold	seuil de perception d'odeur
3.66	particle	particula
3.67	photochemical reaction	réaction photochimique
3.68	photochemical smog	<smog> photochimique
3.69	plume	panache
3.70	plume rise	montée panache
3.71	primary pollutant	polluant primaire
3.72	probe	sonde
3.73	rain - out	entraînement par la pluie
3.74	remote sensing	détection à distance
3.75	retention efficiency	rendement d'un séparateur
3.76	Ringelmann number	nombre de Ringelmann
3.77	sampling	échantillonnage
3.77.1	continuous sampling	échantillonnage continu
3.77.2	grab sampling	échantillonnage instantané
3.78	sampling time	durée d'échantillonnage
3.79	scavenging	scavenging

Số Điều trong tiêu chuẩn	Tiếng Anh	Tiếng Pháp
3.80	scrubber	laveur humide
3.81	scrubbing	lavage
3.82	secondary pollutants	polluants secondaires
3.83	settling chamber	chambre de sédimentation
3.84	smog	<smog>
3.85	smoke	fumée
3.86	(fume, fumes, smoke)	fumée
3.87	smuts	fumerons
3.88	soot	suie
3.89	source	source
3.90	stability (of the atmosphere)	stabilité (de l'atmosphère)
3.91	suspended matter	matière en suspension
3.92	trace metal	métal - trace
3.93	trasmision	transmission
3.94	vapour	vapeur
3.95	wash - out	lavage par la pluie
3.96	workplace air	air des lieux de travail